MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2010

Citazzjoni Numru. 369/2009

Alfred Spiteri u Joseph Spiteri

Versus

Awtorità dwar it-Trasport ta’ Malta u l-Kummissarju tal-Pulizija; u b’dikriet tat-12 ta’ Jannar 2010 l-Awtorità għat-Trasport f’Malta assumiet l-atti minflok l-Awtorità dwar it-Trasport ta’ Malta

1. F’din il-kawża l-atturi qegħdin jitolbu danni li jgħidu li ġarrbu minħabba għemil amministrattiv li jgħidu li sar bi ksur tal-liġi.

2. L-atturi fissru illi fl-1993 Angelo Spiteri, awtur tagħhom, kien daħħal f’Malta tliet *open top double deckers* biex bihom jagħti servizz ta’ trasport, l-aktar fil-qasam tat-turiżmu. Kien daħal għal dan l-investiment għax il-Pjan Strutturali għall-Gżejjer Maltin kien ħares favorevolment lejn dan it-tip ta’ servizz fejn qal illi “*’Bus operators will be encouraged to experiment with special*

types of service for tourists such as open top 'buses and road trains".

3. Wara li l-awtorità konvenuta kienet awtorizzat bil-miktub lil Angelo Spiteri sabiex idaħħal f'Malta u jħaddem il-vetturi, dawn waslu Malta u, wara li tħallas id-dazju fuqhom, id-Dwana telqithom f'idejn Angelo Spiteri. Imbagħad saret talba għar-reġistrazzjoni tal-vetturi u biex jinħarġu l-liċenzi biex ikunu jistgħu jintużaw għat-trasport ta' passiġġieri. L-awtorità konvenuta ["l-Awtorità"] kienet uriet il-ħsieb li toħroġ dawn il-liċenzi iżda dawn baqgħu ma nħarġux, u Angelo Spiteri u, wara mewtu, l-atturi baqgħu ma setgħux jinqdew bil-vetturi.

4. Billi kienu tal-fehma illi ġew imċaħħda illegalment mil-liċenzi u l-permessi – għax l-Awtorità ħarġet liċenzi lil kompetitur tal-atturi biex iħaddem vetturi tal-istess għamla – l-atturi mexxew kontra l-Awtorità taħt l-Att dwar il-Kompetizzjoni [Kap. 379] u b'deċiżjoni mogħtija fil-15 ta' Ottubru 2008 il-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust iddikjarat illi l-għemil tal-Awtorità kien abużiv, għax immanipulat is-suq sabiex taġevola l-kompetituri tal-atturi.

5. Billi issa qegħdin igħidu li, bi ħtija tal-konvenuti, huma ġarrbu danni kummerċjali sostanzjali, iżda għalxejn sejħulhom sabiex jersqu għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, l-atturi fetħu din il-kawża u qegħdin jitolbu illi l-qorti:

i. tgħid illi b'konsegwenza tal-għemil illegali tal-konvenuti huma ġarrbu danni kbar li għalihom għandhom iwieġbu l-konvenuti jew xi wieħed minnhom;

ii. tillikwida dawn id-danni; u

iii. tikkundanna lill-konvenuti jew lil min minnhom jaħti jħallsu d-danni hekk likwidati, flimkien mal-ispejjeż, fosthom dawk tal-protest ġudizzjarju numru 140/2009, u l-imgħax mill-1 ta' Jannar 2004 sa meta jsir il-ħlas.

6. Il-konvenut Kummissarju tal-Pulizija ["il-Kummissarju"] ressaq dawn l-eċċezzjonijiet, fost oħrajn:

i. ma huwiex kontradittur leġittimu, u għalhekk għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju, għax il-ħruġ ta' liċenzi għal *open top double decker buses* ma jaqax fis-setgħat u d-dmirijiet tiegħu;

ii. l-azzjoni waqgħet b'dekadenza taħt l-art. 469A(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili billi għaddew snin minn meta ngħatat deċiżjoni fuq it-talba tal-atturi; u

iii. il-meritu tal-azzjoni, safejn huwa diġà trattat u deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali fid-19 ta' April 2004 fil-kawża fl-ismijiet Angelo Spiteri *versus* Il-Kummissarju tal-Pulizija *et*, huwa maqtugħ b'deċiżjoni li saret *res iudicata*.

7. L-Awtorità ressqet dawn l-eċċezzjonijiet fost oħrajn:

i. l-azzjoni waqgħet bil-mogħdija taż-żmien perentorju ta' sitt xhur imsemmi fl-art. 469A(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili; u

ii. l-azzjoni għaż-żmien bejn l-1994 u d-19 ta' April 2004 hija magħluqa b'sentenza li ċaħdet il-pretensjoni tal-awtur tal-atturi li l-vetturi kellhom jinħarġulhom liċenzi u li saret *res iudicata* (l-istess sentenza msemmija fit-tielet eċċezzjoni tal-Kummissarju).

8. Din is-sentenza tallum hija dwar dawn l-eċċezzjonijiet preliminari.

9. Il-fatti relevanti għal dawn l-eċċezzjonijiet seħħew hekk: fl-1993 l-awtur tal-atturi kien daħħal f'Malta tliet *open top double deckers* biex bihom jagħti servizz ta' trasport, l-aktar fil-qasam tat-turiżmu. Din l-importazzjoni saret regolarment bil-permessi kollha meħtieġa iżda t-talba biex jinħarġu wkoll il-liċenzi biex il-vetturi jitħaddmu fit-triq ma nħarġux. L-awtur tal-atturi fetaħ kawża għal rimedju kostituzzjonali[1] għax qal illi d-deċiżjoni kienet diskriminatorja kontra tiegħu iżda l-qorti għażlet li ma tinqediex bis-setgħat kostituzzjonali tagħha għax kien hemm rimedju taħt il-liġi ordinarja. Fetaħ ukoll kawża ċivili[2] b'talba biex jinħarġu l-liċenzi biex ikun jista' jħaddem il-vetturi iżda din il-kawża wkoll inqatgħet kontra tiegħu.

10. Fl-2005 imbagħad l-atturi reġgħu tennew it-talba taħhom quddiem l-Awtorità għall-ħruġ tal-liċenzi. Fit-30 ta' Ġunju 2005 l-Awtorità għarrfithom illi t-talba tagħhom kienet miċħuda[3].

11. Fit-8 ta' Ġunju 2006 l-atturi fetħu proċeduri quddiem l-Uffiċċju tal-Kompetizzjoni Ġusta, u dawn il-proċeduri ntemmu quddiem il-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust li b'deċiżjoni tal-15 ta' Ottubru 2008 iddikjarat illi l-għemil tal-Awtorità "imur kontra l-art. 9(1) [u] 2(*e*) tal-Kap. 379".

12. L-atturi issa fl-14 ta' April 2009 fetħu dawn il-proċeduri tallum fejn qegħdin igħidu illi ġarrbu danni

---

[1] Rik. 621/1997.

[2] Ċitaz. 1539/1993.

[3] *Foll.* 180 *et seq.*

minħabba d-deċiżjoni tal-Awtorità, li jgħidu illi hija bi ksur tal-liġi, u qegħdin jitolbu l-likwidazzjoni u l-ħlas ta' dawn id-danni. Din id-deċiżjoni tal-Awtorità hija dik tat-30 ta' Ġunju 2005.

13. Nibdew billi nqisu l-eċċezzjoni tal-Kummissarju illi ma huwiex kontradittur leġittimu.

14. L-art. 6(1)(*f*) tal-Att dwar l-Awtorità għat-Trasport f'Malta [Kap. 499] igħid illi s-setgħa "li tilliċenza u tirregola kull … vettura u li tirregola l-użu tagħhom" hija vestita fl-Awtorità. Il-Kap. 499 daħal fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 2010 flok il-liġi li kien hemm qabel, li kienet l-Att dwar l-Awtorità dwar it-Trasport ta' Malta [Kap. 332], u li kienet fis-seħħ fiż-żmien relevanti tat-30 ta' Ġunju 2005. Skond l-art. 4(1)(*d*) ta' dak l-Att is-setgħat li llum huma tal-Awtorità konvenuta kienu vestiti fl-Awtorità dwar it-Trasport ta' Malta, il-predeċessur tal-Awtorità konvenuta.

15. Għalhekk, fiż-żmien relevanti s-setgħa li joħroġ jew ma joħroġx liċenzi biex vetturi jinħarġu fit-triq ma kinitx tal-Kummissarju, u ma huwiex dan li jwieġeb għad-deċiżjoni li l-liċenzi dwar il-vetturi tal-atturi ma jinħarġux. Għal din ir-raġuni l-ewwel eċċezzjoni tal-Kummissarju hija tajba u l-qorti, wara li tilqagħha, teħilsu mill-ħarsien tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra l-atturi.

16. Ngħaddu issa biex inqisu l-eċċezzjoni ta' dekadenza taħt l-art. 469A(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

17. L-atturi jgħidu illi din id-dispożizzjoni tal-liġi ma tgħoddx għall-każ tallum għax l-azzjoni ma hijiex għal stħarriġ ġudizzjarju ta' għemil amministrattiv iżda għal danni.

18. Tassew illi t-talba tal-atturi hija għal danni, iżda din it-talba hija mibnija fuq il-premessa illi d-danni tnisslu "b'konsegwenza tal-għemil illegali tal-konvenuti", u għalhekk qabel xejn hija meħtieġa deċiżjoni dwar jekk dak l-għemil – id-deċiżjoni tat-30 ta' Ġunju 2005 – kienx tassew "illegali". Deċiżjoni bħal dik tista' biss tittieħed wara stħarriġ ġudizzjarju ta' dak l-għemil, li għalhekk huwa regolat bl-art. 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

19. Is-subartikolu (3) ta' dak l-artikolu jgħid illi "kawża biex twaqqa' għemil amministrattiv … … … għandha ssir fi żmien sitt xhur minn meta min ikollu interess isir jaf jew

seta' jsir jaf, skond liema jiġi l-ewwel, b'dak l-għemil amministrattiv". Fil-każ tallum l-għemil amministrattiv seħħ fit-30 ta' Ġunju 2005 u l-atturi saru jafu bih, l-aktar, xi ftit jiem wara. Il-kawża nfetħet fl-14 ta' April 2009, ħafna aktar minn sitt xhur wara.

20. Tassew illi, safejn l-illegalità tal-att amministrattiv kienet minħabba ksur tal-Att dwar il-Kompetizzjoni, hija l-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust, u mhux din il-qorti, li għandha s-setgħa tiddetermina illegalità bħal dik, u għalhekk iż-żmien ta' sitt xhur imsemmi fuq ikun sospiż sakemm dik il-kummissjoni tagħti d-deċiżjoni tagħha. Il-proċeduri li wasslu għad-deċiżjoni ta' dik il-Kummissjoni, iżda, inbdew mill-atturi fit-8 ta' Ġunju 2006, meta kien ġà għalaq iż-żmien ta' sitt xhur li, għalhekk, ma setax jiġi sospiż.

21. Għal dawn ir-raġunijiet, l-eċċezzjoni ta' dekadenza taħt l-art. 469A hija tajba u għandha tiġi milqugħa.

22. Fiċ-ċirkostanzi, ma huwiex meħtieġ li nqisu wkoll l-eċċezzjoni ta' *res iudicata*.

23. Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża billi, wara li teħles lill-Kummissarju mill-ħarsien tal-ġudizzju, tilqa' l-eċċezzjoni ta' dekadenza taħt l-art. 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili u għalhekk tiċħad it-talbiet tal-atturi u tikkundannahom iħallsu l-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------